

حجم شعر

بررسی و مقایسه اشعار احمد شاملو، سهراب سپهری
و فروغ فرخداداد با رویکرد معنی‌شناسی شناختی

نگارنده: محمود مشرعی

سرشناسه	: منشرعی، سید محمود
عنوان و نام پدیدآور	: حجم شعر: بررسی و مقایسه اشعار احمد شاملو، سهراب سپهری... / نگارنده سید محمود منشرعی.
مشخصات نشر	: تهران: زبان ملل، ۱۳۹۲.
مشخصات ظاهری	: ۱۶۷ ص.
شابک	: ۸۵۰۰۰ ریال : ۳-۳۷-۵۴۷۱-۶۰۰-۹۷۸
وضعیت فهرست نویسی	: فیبا
موضوع	: معنی شناسی تطبیقی
موضوع	: شعر فارسی - قرن ۱۴ -- تاریخ و نقد
هنگام نگاره	: ۱۳۹۲ ح ۳ / ۳۲۵ / ۵۰۱
ردیف دیوبی	: ۴۳/۴۰۱
شماره کتابشناختی ملی	: ۳۳۹۱۰۷۹

کتاب: حجم شعر
 ناشر: سید محمود منشرعی
 ناشر: اشعار زبان ملل
 شمارگان: ۲۲۰۰ نسخه
 نوبت چاپ: اول / ۱۳۹۲
 چاپ: غزال
 صحافی: تیرگان
 قیمت: ۸۵۰۰۰ ریال

شابک: ۳-۳۷-۵۴۷۱-۶۰۰-۹۷۸

ناظر فنی چاپ: بهزاد محمدرضایی بیدگلی

آدرس: میدان انقلاب، خیابان شهید منیری جاوید، نبش شهدای ژاندارمری، ساختمان دانشجوی،

طبقه اول. انتشارات زبان ملل تلفن: ۴-۶۶۹۶۵۲۹۳

فهرست مطالب

۵	 دیاچه
---	-------------

فصل اول: مفاهیم کلیدی

۱۱	 مقدمه
۱۶	 زبان‌شناسی شناختی
۱۷	 معنی‌شناسی شناختی
۱۷	 طرح‌واره‌های تصویری
۱۸	 جامعه‌شناسی زبان
۱۸	 استعاره
۱۹	 احمد شاملو
۲۰	 فروغ فرخزاد
۲۲	 سهراب سپهری
۲۳	 شعر نو فارسی

فصل دوم: از علوم شناختی به شعرشناسی شناختی

۲۷	 مقدمه
۲۸	 علوم شناختی
۲۹	 معنی‌شناسی زایشی و شکل‌گیری زبان‌شناسی شناختی
۳۱	 زبان‌شناسی شناختی
۳۱	 اهمیت تجربه در زبان‌شناسی شناختی
۳۲	 جهانی‌های زبان‌شناسی شناختی
۳۳	 تعهدات زبان‌شناسی شناختی
۳۳	 تعهد به تعمیم‌پذیری
۳۴	 تعهد به نگرش شناختی
۳۴	 دیدگاه شناخت تجسم‌یافته
۳۴	 محیط

۳۵	 تجربه
۳۵	 دریافت
۳۵	 زبان‌شناسی شناختی و گشتالت
۳۶	 چگونگی دریافت و تفکیک نما- زمینه
۳۶	 چگونگی دریافت و اصل نزدیکی
۳۷	 چگونگی دریافت و اصل شباهت
۳۷	 چگونگی دریافت و اصل تکمیل
۳۷	 چگونگی دریافت و اصل پیوستگی
۳۸	 چگونگی دریافت و اصل کوچکی
۳۸	 معنی‌شناسی شناختی
۴۰	 نظریه قلمروها
۴۲	 استعاره و پیدایش چهار باب استعاره عمومی
۴۶	 ساختارهای استعاری
۴۶	 طرح‌واره‌های تصویری
۴۸	 فرافکنی استعاری
۴۹	 ساخت استعاری و طرح‌واره‌های تصویری
۵۱	 تغییر شکل طرح‌واره‌ای
۵۱	 نظام‌مندی عبارات لفظی
۵۱	 بسط استعاره‌های قراردادی
۵۲	 چندمعنایی
۵۲	 تغییرات تاریخی
۵۴	 نظریه قلمروها و ارتباط آن با طرح‌واره‌های تصویری
۵۵	 طرح‌واره‌های تصویری از دیدگاه جانسون
۵۶	 طرح‌واره حجم
۵۹	 طرح‌واره مسیر
۶۰	 طرح‌واره نیرو
۶۰	 طرح‌واره اجبار

۶۱	طرح‌واره توانایی
۶۱	طرح‌واره کشش یا جذب
۶۲	طرح‌واره مانع یا انسداد
۶۲	طرح‌واره نیروی متقابل
۶۳	طرح‌واره تغییر مسیر یا انحراف
۶۳	طرح‌واره رفع مانع
۶۴	معرفی طرح‌واره‌های تصویری در اثر ایوانز و گرین (۲۰۰۶)
۶۶	بررسی طرح‌واره‌ها در تبیین افعال وجه‌نما
۶۶	شاخص‌های طرح‌واره‌های تصویری
۶۶	پیش‌مفهوم‌ی کردن طرح‌واره‌های تصویری
۶۷	سرچشمه مفاهیم بسیار مهم در طرح‌واره‌های تصویری
۶۹	سرچشمه گرفتن طرح‌واره‌های تصویری از تعامل و مشاهده جهان خارج
۶۹	معنادار بودن ذاتی طرح‌واره‌های تصویری
۷۰	بازنمودهای آنالوگ بودن طرح‌واره‌های تصویری
۷۰	طرح‌واره‌های تصویری و امکان داشتن ساختار ذهنی پیچیده
۷۱	نابرابری طرح‌واره‌های تصویری و تصاویر ذهنی
۷۱	چند وجهی بودن طرح‌واره‌های تصویری
۷۱	در معرض تغییر بودن طرح‌واره‌های تصویری
۷۲	بروز گروهی طرح‌واره‌های تصویری
۷۲	تصویرگونگی
۷۴	بررسی دو مفهوم
۷۴	حالت
۷۵	دنیای اطراف و هندسه برخالی
۷۷	شعرشناسی شناختی
	فصل سوم: داده‌های شعری
۷۹	مقدمه

۷۹	تعریفی اجمالی از ابزار تحلیل
۸۰	تحلیل اشعار سه شاعر موردنظر
۸۱	داده‌های برگرفته از اشعار احمد شاملو و تحلیل آنها
۸۳	طرح‌واره‌های به کار رفته در اشعار شاملو
۹۸	نتایج بدست آمده از کاربرد طرح‌واره‌ها در اشعار شاملو
۱۰۰	داده‌های برگرفته از اشعار فروغ فرخزاد و تحلیل آنها
۱۰۱	طرح‌واره‌های به کار رفته در اشعار فروغ
۱۱۷	نتایج بدست آمده از کاربرد طرح‌واره‌ها در اشعار فروغ
۱۱۹	داده‌های برگرفته از اشعار سهراب سپهری و تحلیل آنها
۱۲۰	طرح‌واره‌های به کار رفته در اشعار سهراب سپهری
۱۳۶	نتایج بدست آمده از کاربرد طرح‌واره‌ها در اشعار سهراب
۱۳۸	نتیجه‌گیری حاصل از مقایسه کاربرد طرح‌واره‌های بدست آمده در اشعار سه شاعر مذکور

فصل چهارم: پایانی و نتیجه‌گیری

۱۴۱	مقدمه
۱۴۱	خلاصه و جمع‌بندی مباحث
۱۴۴	کلامی چند در خصوص استفاده سه شاعر موردنظر از طرح‌واره‌ها
۱۴۴	احمد شاملو
۱۴۶	فروغ فرخزاد
۱۴۹	سهراب سپهری
۱۵۱	دیگریافته‌های پژوهش

کتابنامه

۱۵۷	فهرست منابع فارسی
۱۶۰	فهرست منابع انگلیسی
۱۶۲	واژه‌نامه

دیباچه

شعر به عنوان یکی از مهمترین و خلاقانه‌ترین گونه‌های ادبی همواره مورد توجه طیف وسیعی منتقدان و نیز علاقمندان ادبیات بوده است. از طرفی پیشرفت حوزه‌های مختلف علوم انسانی در سال‌های اخیر و به روز شدن این علوم منجر به کشف ابعاد جدیدی از نقد و تحلیل در هنر و ادبیات، و پیدایش رشته‌های میان رشته‌ای مانند پدیدارشناسی، نشانه‌شناسی و... شده است. شاید بتوان گفت وجه اشتراک و عامل پیدایش این علوم، رویکرد شناختی به علم در چند دهه اخیر بوده است. رویکردی که دیدگاه به علم - به ویژه در زمینه علوم انسانی و هنر - صرفاً انتزاعی و آزمایشگاهی نیست. تمایل اصلی این رویکرد به محوریت انسان و تجربه و نحوه اندیشه او در گذر زندگی‌اش می‌باشد. مطابق آنچه شرح داده خواهد شد، زبان‌شناسی نیز از این جریان مستثنی نبوده است و در رویکرد شناختی خود به دنبال پیدایش روش‌های شناختی ادراک انسان از طریق زبان و نیز ارتباط آن با سایر حوزه‌های علوم انسانی می‌باشد.

نگارنده در این کتاب در دنبال بررسی یکی از ابزارهایی که از معنی‌شناسی شناختی آموخته است، سفری را به دنیای درون شاعران، مورد نظرش آغاز می‌کند و در تلاش برای درک و انطباق شعر و شاعرش، به تحلیل‌هایی از شعر می‌پردازد. به نظر می‌رسد در آنها معنی، به واسطه قالب‌های شناختی متن به روح، زندگی و اندیشه شاعر مورد نظرش گره می‌خورد.

کتاب پیش رو شامل چهار فصل می‌باشد: در فصل اول به مفاهیم کلیدی کتاب پرداخته خواهد شد. در فصل دوم، به میزان مورد نیاز این پژوهش، به شکل‌گیری و شرح زبان‌شناسی و معنی‌شناسی شناختی پرداخته و نیز پیرو آن ابزار مورد نیاز برای این پژوهش یعنی طرح‌واره‌های تصویری به تفصیل شرح داده خواهد شد. فصل سوم به داده‌های جمع‌آوری شده در اشعار مورد نظر و بررسی آماری آنها اختصاص خواهد داشت. برای تسهیل مطالعه و نیز به منظور کاهش حجم کتاب تمامی داده‌ها درون جدول و با فونت کوچکتر نشان داده شده‌اند. در انتها، در فصل چهارم، می‌توان به نقد و توصیفی اجمالی از شاعران مورد نظر - از طریق کاربرد طرح‌واره‌های تصویری اثباتی پرداخته خواهد شد. امید است خواننده نیز یافته‌های هرچند کوچک این پژوهش را مفید یابد. این ابتدای راه علم را که سیاه مشق دانستن می‌کند، از خطاها و نادانسته‌هایش آگاه سازد.

محمود مشرعی

زمستان ۱۳۹۱